

Лекція 9.

Організація розвитку бухгалтерського обліку

1. Види планів розвитку обліку
2. Організація впровадження системи обліку та окремих облікових завдань
3. Ефективність розвитку бухгалтерського обліку

1. Види планів розвитку обліку

Облік, контроль та аналіз постійно розвиваються, що об'єктивно потребує їх перспективного, річного і поточного планування.

Перспективне планування передбачає визначення стратегічного напрямку розвитку бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу; річне і поточне — планування сукупності заходів щодо їх удосконалення.

Плани розвитку бухгалтерського обліку, контролю та аналізу поділяють на **перспективні, річні та поточні**.

Залежно від рівня розробки планів (для того чи іншого рівня ієрархічного ланцюга управління господарством) розрізняють **плани первинної ланки і вищих ланок** (зведені плани організацій).

План заходів щодо розвитку обліку, контролю та аналізу первинної ланки являє собою перелік робіт з різних напрямів їх удосконалення.

Зведені плани складають на основі планів первинних ланок і включають лише найважливіші заходи щодо удосконалення бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу.

Плани розвитку бухгалтерського обліку, контролю та аналізу включають:

- плани удосконалення методології і методики обліку, економічного контролю та аналізу — впровадження прогресивних форм і методів обліку; нових технічних прийомів контролю й економічного аналізу, особливо з використанням економіко-математичних методів; розробку та впровадження облікових і аналітичних задач із застосуванням ЕОМ;
- плани вдосконалення організації облікового, контрольного і аналітичного процесів — впровадження нових форм носіїв облікової, контрольної й аналітичної інформації; розробка і впровадження раціональних схем вирішення облікових, контрольних і аналітичних завдань;
- плани розвитку організаційної структури управління обліком, контролем та аналізом і розробка раціональної організаційної структури управління, удосконалення складу структурних підрозділів;
- плани розвитку організаційно-правового забезпечення обліку, контролю та аналізу — розробка і впровадження положень про відділи (управління), що забезпечують облік, економічний контроль та аналіз; розробка і впровадження посадових інструкцій, графіків,

- план розвитку інформаційного і технічного забезпечення обліку, контролю та аналізу — розробка і впровадження моделей інформаційного забезпечення вирішення облікових контрольних та аналітичних завдань; впровадження сучасної обчислювальної техніки і раціональної технології обробки інформації;
- план науково-дослідницьких і експериментальних робіт — розробка і реалізація заходів щодо удосконалення обліку, контролю та аналізу, проведення у цьому напрямі експериментальних робіт науково-дослідними інститутами, вищими навчальними закладами, галузевими науково-дослідними лабораторіями та ін.;
- план соціального розвитку колективу — підготовка і підвищення кваліфікації апарату; проведення переатестації працівників; поліпшення умов праці працівників, зайнятих обліком, контролем та аналізом у функціональних підрозділах, заходи щодо забезпечення моральних і матеріальних потреб.

Плани оформлюють в окремих таблицях, де в підметі вказують заходи, а в присудку — відповідальних виконавців, строки виконання, затрати на реалізацію планів, ефективність від впровадження.

2. Організація впровадження системи обліку та окремих облікових завдань

Розвиток обліку, контролю, аналізу здійснюється в трьох основних напрямках: стандартизація, комп'ютеризація і впровадження наукових результатів у практику.

Напрями стандартизації обліку визначаються Міністерством Фінансів України, підприємства застосовують рекомендації щодо впровадження змін до П(С)БО у своїй системі обліку.

З метою впровадження новітніх інформаційних систем і технологій головні бухгалтери підприємств досліджують ринок програмного забезпечення та складають плани оновлення програмних продуктів у бухгалтеріях та впровадження нових комп'ютерних технологій.

На сайті наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua/ можна ознайомитися з останніми **результатами наукових досліджень із наукової спеціальності: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»** із метою впровадження їх у практику.

Основними етапами впровадження завдання в систему обліку є:

- 1) вибір об'єктів впровадження,
- 2) правова регламентація,
- 3) організація обстеження етапу обліку виробництва,
- 4) розробка робочої інструкції (проекту),
- 5) проведення виробничих нарад,
- 6) експериментування,
- 7) доробка робочої інструкції (проекту);
- 8) внесення змін у положення, посадові інструкції,
- 9) здавання робочої інструкції (проекту) в промислову експлуатацію.

Життєвий цикл автоматизованої інформаційної системи обліку поділяють на такі стадії:

1. Дослідження та обґрунтування створення автоматизованої інформаційної системи обліку.
2. Технічне завдання.
3. Ескізний проект.
4. Технічний проект.
5. Робоча документація.
6. Впровадження в дію.
7. Промислова експлуатація.

План впровадження КСБО на підприємстві

Заходи	Терміни виконання	Виконавці
1. Вивчення ринку програмного забезпечення	1 міс	Гол.бухгалтер
2. Формування вимог до програмного продукту	1 міс 1	Гол.бухгалтер Гол.бухгалтер
3. Вибір програмного продукту	тиждень	Начальник ІТ
4. Підписання угоди з розробником програми	1 тиждень	відділу Начальник ІТ
5. Закупка і установка технічного забезпечення	1 міс 1	відділу Начальник ІТ
6. Установка програми	тиждень	відділу
7. Первинне налагодження програми	1 місяць	Гол.бухгалтер
8. Розмежування доступу користувачів програми	1	Гол.бухгалтер
9. Експериментальне впровадження КСБО	тиждень	Гол.бухгалтер
10. виправлення помилок	1 місяць	Начальник ІТ
11. Впровадження КСБО в експлуатацію	1 місяць	відділу
12. виявлення недоліків програми і формування вимог до її удосконалення	1.01.2012	Гол.бухгалтер

3. Ефективність розвитку бухгалтерського обліку

Про ефективність розвитку системи обліку можна судити за показниками ефективності.

Якщо на підприємстві застосовується комп'ютеризований спосіб обробки даних, то для оцінки ефективності розвитку обліку можна застосовувати **показники ефективності обробки даних.**

Фінансово-економічна ефективність систем обробки даних

– це оцінка сукупних фінансово-економічних і техніко-економічних характеристик функціонування систем обробки даних, які забезпечують найбільш повне задоволення системи управління достовірною інформацією при скороченні термінів і витрат на її одержання.

На практиці фінансово-економічна ефективність систем обробки даних (E_{ef}) може визначатися співставленням річної економії від її впровадження ($E_{річ}$) з приведеними капітальними й одномоментними вкладеннями $P_{кап}$ та експлуатаційними витратами $P_{експл}$:

$$E_{ef} = E_{річ} - \left(NP_{кап} + P_{експл} \right),$$

де N – нормативний коефіцієнт ефективності.

Ефективність комп'ютеризації системи управління полягає у зменшенні трудових, матеріальних і грошових витрат на управління. **Показники ефективності обробки даних** В. В. Сопко, В. П. Завгородній пропонують поділити на дві групи: **якісні й економічні**.

Деякі автори не наводять класифікації цих показників, а лише дають загальний їх перелік без методики їх розрахунку та практичного застосування.

Доцільно розділити систему показників ефективності обробки даних на три групи, зокрема, **якісні, витратні та трудові показники**. Слід зазначити, що запропоновані показники для розрахунку ефективності обробки даних є теоретичними та досить трудомісткими для розрахунку.

Макарова М. В. вважає, що на практиці компанії вдаються до декількох способів оцінки ефективності інформаційних проектів і функціонування інформаційної системи компанії та її електронної комерції, серед яких: **фінансовий і змішаний.**

Фінансовому підходу відповідає методика розрахунку **сукупної вартості володіння інформаційними ресурсами (СВВ)**. СВВ визначається як сукупність витрат на придбання, впровадження і користування інформаційною системою. СВВ обчислюється в розрахунку на один ПК, одне користувацьке місце тощо, що можна порівняти з аналогічними даними за іншими підприємствами. Подальшим розвитком методики обчислення СВВ слід вважати технологію **аналізу інформаційної ефективності**, запропоновану П. Страсманом, яка дозволяє прогнозувати розмір ІТ-бюджету компанії і виявляти помилки в управлінні її інформаційними ресурсами. Показник інформаційної ефективності обчислюється як відношення доданої вартості, створеної компанією, до СВВ компанією ІТ.

Методики **змішаного підходу** до оцінки ефективності використання ІТ дозволяють виміряти вплив ІТ на кінцеві фінансові результати компаній. Серед змішаних методик слід назвати BSC, ABC, NPV, IRR, EVA, ROI, REJ.

Додаток Е12

Класифікація ІТ-витрат для розрахунку сукупної вартості володіння [309, с.328]

Назва моделі	Прямі витрати	Непрямі витрати
<p>1. Модель ІТ-витрат за Microsoft і Interpose</p>	<p>1. На апаратне і програмне забезпечення (закупівля або оренда, нова інсталяція, оновлення та інші).</p> <p>2. На управління (мережне і системне адміністрування, проектування).</p> <p>3. На підтримку (служба технічної підтримки, навчання, контракти на підтримку і супровід).</p> <p>4. На розробку (постановка завдання і розробка програмних застосунків, документація, тестування і супровід).</p> <p>5. На телекомунікації (канали зв'язку та їх обслуговування).</p>	<p>1. Витрати на користування (персональна підтримка, неформальне навчання, помилки).</p> <p>2. Простої (втрата ефективності через поломки обладнання, профілактичні планові зупинки роботи).</p>
<p>2. Модель ІТ-витрат за Gartner Group</p>	<p>Фіксовані (капітальні) вкладення</p> <p>1. Вартість розробки і впровадження проекту.</p> <p>2. Залучення зовнішніх консультантів.</p> <p>3. Первинні закупки основного програмного забезпечення.</p> <p>4. Первинні закупки додаткового програмного забезпечення.</p> <p>5. Первинні закупки апаратного забезпечення.</p>	<p>Поточні вкладення</p> <p>1. Вартість оновлення модернізації інформаційної системи.</p> <p>2. Витрати на загальне управління системою (навчання адміністративного персоналу користувачів, заробітна плата залучення зовнішніх консультантів, аутсорсинг навчальні курси і сертифікація технічне і організаційне адміністрування і сервіс).</p> <p>3. Витрати, пов'язані з активністю користувачів (75%) (безпосередня допомога додаткове налагодження неформальне навчання, розробка програмних застосунків, робота з даними, неформальне навчання, наслідки некомпетентних користувачів).</p>

Всі кількісні показники оцінки економічної ефективності інноваційних проектів поділяють на дві групи:

1) показники, що ґрунтуються на облікових оцінках (не враховують фактор часу);

2) показники, що ґрунтуються на дисконтованих оцінках (враховують фактор часу, для чого використовується процедура дисконтування).

Показники оцінки ефективності інноваційних проектів

```
graph TD; A[Показники оцінки ефективності інноваційних проектів] --> B[Показники, що ґрунтуються на облікових оцінках]; A --> C[Показники, що ґрунтуються на дисконтованих оцінках]; B --> B1[1) період окупності (PP),]; B --> B2[2) облікова норма рентабельності (ARR),]; B --> B3[3) економічна додана вартість (EVA)]; C --> C1[1) NPV,]; C --> C2[2) PI,]; C --> C3[3) IRR,]; C --> C4[4) DPP,]; C --> C5[5) NTV.];
```

Показники, що ґрунтуються на облікових оцінках

- 1) період окупності (PP),
- 2) облікова норма рентабельності (ARR),
- 3) економічна додана вартість (EVA)

Показники, що ґрунтуються на дисконтованих оцінках

- 1) NPV,
- 2) PI,
- 3) IRR,
- 4) DPP,
- 5) NTV.

Показниками ефективності обліку контролю та аналізу є:

- річна економія;
- річний економічний ефект;
- коефіцієнт економічної ефективності;
- строк окупності.

Показник річної економії від впровадження системи автоматизованої обробки інформації є розрахунковим і визначається на підставі показників річної економії, отриманої за рахунок удосконалення управління при використанні інформації в умовах автоматизації бухгалтерського обліку (тис. грн) та річної економії, отриманої від зменшення витрат на обробку бухгалтерської інформації в умовах автоматизації бухгалтерського обліку (тис. грн), шляхом їх сумування.

Річна економія (Ер) визначається формулою:

$$E_p = P_y + P_z,$$

де P_y — річна економія, отримана за рахунок удосконалення управління при використанні інформації в умовах автоматизації бухгалтерського обліку, тис. грн.;

P_z — річна економія, отримана від зменшення витрат на обробку бухгалтерської інформації в умовах автоматизації бухгалтерського обліку, тис. грн.

Річний економічний ефект (Е) визначається формулою:

$$\mathbf{E_{річ} = E_n \times K_p,}$$

де $E_{річ}$ — річна економія;

E_n — нормативний коефіцієнт ефективності капітальних вкладень. E_n приймається рівним 0,15;

K_p — одноразові витрати на розробку та впровадження проекту, тис. грн.

Розрахунковий коефіцієнт економічної ефективності (K_p) одноразових витрат визначається за формулою:

$$K_p = E_{pч} \cdot E_n$$

Коефіцієнт економічної ефективності витрат на розробку та впровадження проекту визначається співвідношенням річної фактичної економічної ефективності річних витрат на розробку та впровадження й обслуговування проекту. Порівняння нормативного коефіцієнта капітальних вкладень та коефіцієнту економічної ефективності (K_{ee}) при абсолютній перевазі останнього свідчить на користь прийняття рішення про впровадження проекту автоматизації бухгалтерського обліку.

Строк окупності одноразових витрат (Сок)
визначається за формулою:

$$Cок = Kр \setminus Eрiч.$$

Показники ефективності комп'ютерних інформаційних систем

Назви показників	Формули для розрахунків
1. Абсолютний показник економії	$B_{ек} = B_{р} - B_{к},$ де $B_{ек}$ - сума економії; $B_{р}$ - витрати при ручному способі обробки інформації; $B_{к}$ - витрати при комп'ютеризованому способі обробки інформації
2. Вартість розробки КІС	$B = b_0 + b_1 + b_2 + b_3 + b_4,$ де b_0 - вартість проектування КІС; b_1 - вартість програмно-апаратних засобів; b_2 - вартість створення локальної обчислювальної мережі (ЛОМ); b_3 - вартість розробки і налагодження прикладного програмного забезпечення в рамках КІС; b_4 - вартість розробки експлуатаційної документації і навчання спеціалістів
3. Економічна ефективність КІС	$\Delta B = \sum_{j=1}^n B_{jj}^p - \sum_{j=1}^m B_{jj}^k,$ ΔB - економія при застосуванні засобів обчислювальної техніки; $\sum_{j=1}^n B_{jj}^p$ - сума витрат на обробку інформації при паперовому способі обробки інформації; $\sum_{j=1}^m B_{jj}^k$ - сума витрат на обробку інформації при комп'ютеризованій обробці даних
4. Ефективність використання комп'ютерів	$I_{м} = T_{к} : T_{р},$ де $T_{р}$ - сума трудових витрат при ручному способі обробки інформації; $T_{к}$ - сума трудових витрат при комп'ютеризованій обробці даних
5. Зменшення трудомісткості робіт	$T_{ек} = T_{р} - T_{к},$ де $T_{ек}$ - величина абсолютного скорочення трудових витрат (в місяць) в результаті комп'ютеризації обробки інформації; $T_{р}$ - сума трудових витрат при ручному способі обробки інформації; $T_{к}$ - сума трудових витрат при комп'ютеризованій обробці даних

<p>1. Кількість типових операцій, які можна додатково виконати за одиницю часу</p> <p>2. Питомі витрати для будь-якої категорії обладнання</p>	$K_T = (T_P - T_K) \times K,$ <p>де T_P - трудомісткість виконання типової операції при ручному способі обробки інформації; T_K - трудомісткість виконання типової операції при комп'ютеризованій обробці даних; K - середня кількість типових операцій, що виконуються в даний момент</p> $B = \Pi / \Upsilon \times K \times Z,$ <p>де Π - повні витрати на експлуатацію даної категорії обладнання; Υ - розрахунковий період експлуатації; K - коефіцієнт використання обладнання; Z - максимально можливе завантаження обладнання (в одиницях завантаження)</p>
<p>3. Строк окупності витрат на розробку КІС</p>	$C = B / \Pi_p,$ <p>де B - вартість розробки КІС; Π_p - середній прибуток, що отриманий при використанні КІС за період</p>
<p>4. Чисельність працівників, що підлягають вивільненню внаслідок комп'ютеризації</p>	$\Upsilon_{\text{вив}} = T_{\text{ек}} / \Phi_m,$ <p>де $T_{\text{ек}}$ - величина абсолютного скорочення трудових витрат (в місяць) в результаті комп'ютеризації обробки інформації; Φ_m - місячний фонд часу одного працівника з обробки інформації</p>
<p>5. Чисельність працівників, що підлягають вивільненню внаслідок комп'ютеризації</p>	$\Upsilon_{\text{вив}} = K_k \times K_z \times K_{зв} \times \Pi_o \times (H-1) - \Pi_p,$ <p>де K_k - кількість комп'ютерів даного виду; K_z - коефіцієнт змінності роботи; $K_{зв}$ - коефіцієнт завантаження комп'ютерів; Π_o - кількість обслуговуючого персоналу, що припадає на один комп'ютер; H - норматив підвищення продуктивності праці за даних комп'ютерів; Π_p - чисельність працівників, зайнятих ремонтним обслуговуванням комп'ютерів</p>

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

